

יחזקאל ויבאוק מצבים ברכות יבחק
מחק: פנאל יחקה מצבים

לשמרה לאפיקומן. ונתנן אותה תחת המפה זכר
למשארותם צרורות בשמלותם. וחציה השני
ישים בין שתי השלמות כדי שיפגע בשלמה
תחלה כשיבוא לברך ברכת המוציא שממנה יש
לו לבצוע.

11 פל דא

ויקח המצה האמצעית ויבצענה לשנים
יתן חציה לאחד מן המטובים לשמרה לאפיקומן. כי כל הלאים
(פי' פקט פ' 157) הלל כמ"ט נמ"ג וברוקס דטלע העלוטה
היא הרלוטה משום דלן מעדין על המלום (פי' יחל ג' ה"ט)
דלדטה המטה הרלוטה שחל למך ברכת המוליל היא על
הרלוטה אבל לנעו המלה לשנים למשומה פרוסה משום דכסינ (דסיס
ח ג) למס שני לן סה מטה כל
ק ויכ' ממדכ' סדר של ססס
ססססס (מס).

12 ס'אן צו

יחזק.

13 ברת מלך'ים אפגול בקום ה'ו' יב'ו'

יש לומר זכר לשלש הכות ובליעסה
זכר לקליעת ים סוף וירדן כינקם כססס

14 קובת מלך' אלפיק בא יב'ו'

זהו כרפס,
הוא שאר ירקות מצטמק ויפה לך. והיה הרמז
בכרפס מבשאר ירקות, לרמז כי לעצמך תצמצם
אך לא לדל, כי אם תמלא כפו כי בצדקה
תכונן. וזה רמז באותיות אלו כף ריש, כלומר
תמלא כף בעל ריש ועוני. וגם תפייסהו בדברים
כי הנותן לרש מתברך בשש ברכות המפיישו
בי"א שהוא לסמוך לבו (בבא בתרא ט ב), וזהו
פא סמך, לומר כי אחרי מלאך כף הריש, גם
בפה תסמכהו כי תפייסהו.

ושמא תאמר כי מה תעשה ואין ידך משגת,
אין זה עכוב כי הלא פרוס לרעב לחמך (ישעיהו
נח ז). וזהו יחץ שהוא פרוס המצה, אשר לך
חציה לשמור לאחר המזון וחציה לאכול כעת.
והוא רמז פרוס לרעב, שמה שפורס לו הוא
לשמור לעולם הבא הזכות אחר הנתינה.

15 הבלע שחם הכזב
כ'א' ר'א' / ס'א'ן י'ב'ו'

יחץ רמז טעם רביעי שאמרו בפרק ר'
אליעזר דלהיות ששעבדום גם בלילות
נחשוב חלילות כימים ולכן ישבו רט'ו שנה

1 ואלה אל אברהם אל
יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהוה
לא נודעתי להם:

2 בארץ של

ואר'א. בנימטריא יצחק. כדאיתא במדרש שיצחק גרם להם לישראל שיצאו ממצרים:

3 כצב על פסם חנה מוסס

דהנה שמעתי מכ"ז אאמר'ך וצוקלה"ה זרע שאמר בשם כ"ך
אאמר'ך וצוקלה"ה ששטע מפה קדוש של רבינו הקדוש הנקרא הרבי ר' בונם
וצוקלה"ה ממרשיסחא, אשר והוא מכיר מהלשון של ועגדה של משה ובפרט מהמאמר
ברוך המקום ברוך הוא הנאמר בהגדה ואשר דוח הלשון נזכר כמה פעמים בהתנא
דכי אל'י הקדוש אשר דאל'י הנביא הקדוש ז"ל חי' בעל המסדר התגדה של פסח.

4 ואלה ס'אן ק'ס

והכי אמר רב האי ו' שמעתי מפי חכמים כי
תחיית המתים עתידה להיות בניסן ונצחת גוג
ומגוג בתשרי ומשום הכי בניסן מפטירין
העצמות היבשות ובתשרי ביום בא גוג (יחזקאל ס'
לח יח - לט סז):

5 אלק' מ'ים ססס ס'אן י'ב'ו'

איתא בטור (סימן ת"ג) והכי אמר רב האי, שמעתי מפי חכמים כי תחיי"ם עתידה להיות
בניסן ונצחת גוג ומגוג בתשרי ומשו"ה בניסן מפטירין העצמות היבשות ובתשרי
ביום בא גוג כו', עכ"ל. וצ"ב השייכות של תחיית המתים לפסח, (ועמשיית עד בזה בעין י').

6 על אורם ח'ים ס'אן ק'ס ס'א'ב

ד (יח) מ'מביאין לפני בעל הפית קערה (יח) שיש בה שלש מצות.

7 חנה ס'אן ס'אן י'ב'ו'

(יח) שיש בה שלש מצות. (יח) שיש בה שלש מצות. (יח) שיש בה שלש מצות.

8 על של

ויקח מפה (מ) ה'אמצעית ויבצענה לשתיים.

9 חנה ס'אן י'ב'ו'

(מ) ה'אמצעית ויבצענה לשתיים.
לשתיים. כ'רי (מס) לקים מה שקראו הקתוב (וברים טו ג) לקס עני,
ד'רכו של עני בקרוסה. (מס) נאמר ה'אמצעית' כי בקרת אכילת
מפה העקר צלה קאי, ובקרת ה'מוציא' שקברך מתחלה קאי על
הצליחה הפנחת לפניו:

10 ואלה ס'אן ק'ס

ויקח המצה האמצעית
ויבצענה לשנים ויתן חציה לאחד מן המטובים

אפיקומן.

איתא בספרים ששלוש המצות חס כנגד: כהן, לוי וישראל. העליונה כנגד כהן, אמצעית כנגד לוי, והתחתונה כנגד ישראל.

ויש להבין, מדוע חולקין דוקא את המצה האמצעית שהיא כנגד לוי.

חנה, בגזירת השיעבוד שגורה בברית בין הבתרים כתוב **והשבת** טו: טז: "גר יהיה זרעך בארץ לא לחם, ועבדום וענו אתם" וגו', הרי ג' גזירות - גרות, עבדות ועינוי. וכתב רש"י **והשבת** ה"ה ששבת לוי לא השתעבד במצרים, יוצא אי"כ שעל שבת לוי נגזרה רק גרות, ולא נגזר עליהם שעבוד ועינוי.

לפיכך מחלקים דוקא את המצה האמצעית, שהיא כנגד לוי, ומשיירים רק פרוסה קטנה, שהיא כנגד הגזרה של גרות שנגזרה על לוי. אבל את החלק הגדול, שהוא כנגד העבדות ועינוי שלא נגזרו על שבת לוי, מסלקין מהשולחן בעצת ההגדה, ואין אומרים עליו את דברי השיר והשבה-של ההגדה.

(רבי אליעזר גיטבורג, שירת יהודה)

כחמ"ס קאו: קאו

"אמר שמואל "לחם עוניי (כתוב) "לחם שעוניין עליו דברים תניא נבי הכי לחם עוניי לחם שעוניין עליו דברים הרבה דבר אחר לחם עוניי עניי כתיב מה עניי שדרט בפרוסה "אף כאן בפרוסה

עין פנין שלמה סוף ב' סוף סוף סוף

(טז) והנה עיקר הטעם שמחלקין המצה לשנים

קודם התחלת ההגדה נראה פשוט משום דתזדריהו דנפק"ל מלחם עוניי כדאמר בפסחים קט"ו לחם עוניי שעוניין עליו דברים הרבה ועוד דריש שם מלחם עוניי דמה דרכו של עניי בפרוסה כו' ונראה דלכן תקנו ג"כ שכל עניות דברים שעל המצה דיינו כל אמידת ההגדה וסיפור יציאת מצרים שעל המצה דנפק"ל מלחם עוניי יהי הכל על הפרוסה דוקא דנפק"ל נמי מלחם עניי כו' וכמ"ש ולכן סידרו לפרוש המצה לשנים קודם שמחזילין ההגדה. וכמ"ש בסדר ר"י טוב עלם ז"ל בפיוט לשבת הגדול ובהרא"ש ז"ל ועוד מהראשונים ז"ל בזה

כחמ"ס קאו: קאו

אשר פרת את אברהם ושבועתו לישחק:

כחמ"ס קאו: קאו

אשר פרת את אברהם ושבועתו לישחק:

כחמ"ס קאו: קאו

כו גמ-זרע

יעקוב ודוד עבדי אמאם מקחת מזרעו משלים אל-זרע אברהם ישחק ויעקב

מלידת בני יוסף ורטי"ו שנה אחרים השלימו הלילות ונתבאר אצלנו שלכן מכת בכורות בחצות הלילה לרמוז דיציאתם בחצי זמנם והו בחצות הלילה. כל"ו הטעם משום הלילות. זה רמו לחצות המצה הרומזת לטעבוד לחם עוניי לרמח דחצי השעבוד חלק הלך ויצאו בחצי זמנם דיינו מסעם ששנתעבדו בהם לילות כימים. ורמוזו הטעם הוה בתיבת יחץ כי לא נשאר בבלות כי אם חצי שני הגזרה מסעם הלילות:

כחמ"ס קאו: קאו

יחץ ירמוז לקום בחצות לילה להתאונן על חרבן הבית ולעסוק בתורה וכמעט ספר הזוהר הקדוש מלא מאד מזה להגדיל ענין זה והתועליות הנמשכות לעושה מצוה זו וכבר הרב הקדוש מהר"ר אליהו די וידאש זצ"ל בספריו הקדושים ראשית חכמה ותוצאות חיים האריך מאד מאד בזה ובספר חדש שפקק בזה אין להשגיח בו. ואל זה רמו יחץ ליונה בקימת חצות אשרי כל חוצ"י ה' אמר אליו בני אתה וכאב את בן ירצה:

עין פנין שלמה סוף ב' סוף סוף סוף

ואשר שלח בענין ג' מלה של מלכ שיקראים אותם כהן לוי וישראל, מה עטס יש בכם, אם אמנם אין לנו דבר מקובל בזה, מ"מ יראה עטס בדבר, דכיון שכתבו הראשונים ובמחזור ויערי הלכות פסח סימן ר"ד, דעטס דמסמנין במלות הראשונה בס"א, בשני בני סימנים, וכו' בשלשה סימנים, שכו"א עפ"י המבואר לענין תרומת שקלים, דבני קיפות תרומים אח כלשכה וכו' כתיב עליהם א', ב', ג', לידע אחי נתרמה תהלה כדי להשתמש בו ראשון, אי"כ יש דין לידע אחי להשתמש בו ראשון, וכאן יש ג' ענינים במלות, הראשונה לענין מילוא, האמצעית מלה (לחם סיני מה דרכו של עניי בפרוסה בש"ס וש"ס), והשלישית לכרך, ואי"כ עפ"י הלכה הנעשה ראשון מלכ להשתמש בו למלכ ראשונה והיות אנו אין עש"ס סימנים במלה גופא, עכ"פ קוראים כהן, לוי, וישראל לידע סדר הכשתמשות, חכר לדבר מה דאיתא לענין קדימה כהן בש"ס גיטין ובכמה מקומות בש"ס לפתוח ראשון ולכרך ראשון, וכו' לכך ראשון.

כחמ"ס קאו: קאו

להרי חיים כהן בשם הר"י ז"ל, מע"ה: סדר סידור הקערה ליל פסח, תקח הג' מצות מצה שמורה, ותניח הכהן למעלה, והלוי למטה ממנו, והישראל למטה ממנו, והם ג' בחי' חב"ד,

כחמ"ס קאו: קאו

חולקין מצה האמצעית לשנים, מחזיר הפרוסה הקטנה בין שתי מצות השלמות, והפרוסה הגדולה מצויע במטפת לאוכלה בסוף הסעודה למצות

עליו הוא קריבתי נפשי כקך פתחו ואמרו (כ"י) אתה אבינו אמר להם צדק
עד שאחם מקלסן לי קלטו להקב"ה ומרוי להו צדק והקב"ה בענייניו
מד נשאו עיניהם למוים ואמרו "אתה ה' אבינו נאלטו מעולם שך"

עוונות פכאס על חינוך ע

תוד יש לרמוז טעם י"ד בפרוך המצה
האמצעית ולשמור חציה כי הני תלתא
מצות רמו לאבות זה אמצעית רומות ליצחק
ואמרו רז"ל הביאו בספר אכרי נועם פ' וארא
כי בזכות יצחק נגאלנו ממצרים שנתרצה לתת
אות ש' משמו ישחק ולקח תמורתה צדי ולכן
ישבנו רדיו שנה לבד כהפרש שיש בין אות
שין לאות צדי וזה רמוז בתיבת וארי: גי'
יצחק שבכותו נגאלנו עכ"ד ואמרו בשבת
דלעתיד יצחק אבינו ימליך טוב בעדנו והיינו
דכתיב כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו
ע"ש באורך ולרמוז זה לחלק יצאת המצה
האמצעית הרומות ליצחק וחציה נתון בין
השלמות להורות דמה שלא ישבנו כי אם חצי
הזמן היה בזכות יצחק שנתרצה לתת אות
שי"ן מטמו וחצי המצה צפונה ומסומרת לרמוז
כי זכות יצחק עומדת לנו לעהיד ותשהק ליום
אחרון שהוא יעמוד מלאך מליך טוב בעדנו
להפיץ ולהדיח הטאתנו כמשול וטעם זה יש
לו יחס התיבת יחק:

אל יאמר אדם כי אלהים לא יראהו
אז יאמר אליו אלהים

ד. כרפס. יחק. יל המיכית טעמישל נסם אלומיר
מהריש אל אנדפסיק כי מלכ כבי
טושן יחק כי כגי במלות הם כנגד אנדפסיק יחק וישקב
נמלא מלכ האמלטיה כנגד יחק שיאמר שלגל פלי
ופלגל עלך (שבת פט:): פ"כ שוכרים איהו לחלוק
כנתי שלגל פלי וכו' כי כל הפסיות מליג הגולה כאל
כמכ רומים על גולה הסחידה כ"ג ויחק אנכי יחי
כמלוק או לעחוד כ"ג כה וכג"ל ויש ליש כה האמך
ג"כ ספיד אלומיר הגל כנתי גס שלגל (על
הטעמים) צעוק כרפס שהוא רומ ס"ד כ"כ (כ"ש
מ') כל הכשר חזיר פירשי זל כל האדם הוא פני
שש שהוא נמלל וינש כן האדם יומח מה ויחי פני
לג האדם שחזיר יום המחה וישיג אל כי יחמח
סחיד (חכי יש לרמז אשר כיוח הכרפס כחי קטנות
א' ולאמל שהמכ כדיוים היוח קשים יהיה חממים על
כדמים כיום כחי כי יילוני). יהנה כחננו כדברי חיה
מהדורח חנינל (אות ס"ד) כי רמח כסיום וסוף מס
כ"ג ערכ היולל לאחר חממים שפרוח וכו' זהו יחק
חנינו שהוא היולל לאחר חממים שפרח חיינו לפיכך
לאחר חממים שפרח חונ שילאו כפיכך על ישראל
יכשאלנרם וישקב לא ידיוקים או יכל יחק למלך
כטענותיו ודמסיום שלגל פלי יכו כ"ל פייש בליך
כריח חכי יהיה כיום הדין הגדול יהיירל לאשר רחי
שלחר מוחה כריח חכי רמח המיכית כרפס (שהוא
כל הכשר חזיר לכו"ל לו יום וכו' ולחר כ"ג) יחק (שלגל
פלי שמחלקים לחלואים המלה כחי שהוא פליח יחק
לאחר כל חממים שפרח בלף השניו שהוא לחר כחי
כרפס כ"ל) יחורו השי בגולה שליטה כ"ל:

כִּי-אָשׁוּב (אָשִׁיב קרי) אֶת-שְׁבוּתֵם
וְרַחֲמֵימִים:

אשׁוּב אֶת-שְׁבוּתֵם

כִּי וְעַתָּה שָׁמַע דְּבַר-יְהוָה אֶתְּה אֵמַר
לֹא תִנְבֵּא עַל-יִשְׂרָאֵל וְלֹא תִשְׁפָּן עַל-
בֵּית יִשְׁחָק:

אשׁוּב אֶת-שְׁבוּתֵם

כשחזרו ישראל במצרים ועבדו בהם כפיך וידא' את ענינים ואת לחנם רחם
הקב"ה לסדר הקץ בזכות אבות ואמר להם תמעיטו אות א' משלכם
וחזרו הקץ לבניכם אמר אברהם רבש"ע נתת לי הלא להיות אב המון נים אם
אחזור לך אהיה כבראשונה. אמר יעקב אמעיט אות א' משמי הייט י"ד נשאר
עקב. אמר יצחק אמעיט י"ד ונשאר שח"ק שבראשונה היה שמו יצחק.
אמר יצחק לפני הקב"ה רבש"ע קח מצני שי"ן ותן לי צדי"ק תחתיו ויהיו
ישראל בגלות רדיו שנה כיוחן שי"ן מן צדי"ק. וכן היה בזכות יצחק נגאלו
(מדרש דברי הימים):

כִּי וְעַתָּה שָׁמַע דְּבַר-יְהוָה אֶתְּה אֵמַר

וא"ת מאי שנא מנין רדיו לא פחות ולא יותר. ושמעתי טעם כי בעוד
שהיו אבותינו בשעבוד היו עומדין האבות ומתפללין חמיד בעד ישראל ואמר להם הקב"ה
כלום יש בכם שירצה לגרע מאוחיות שמו וכן אגרע ממנין השעבוד העחיד לבוא על ישראל
אברהם יעקב והשיבו לאו כי כל האוחיות צריכות לנו עד שבא יצחק ואמר רבש"ע מן הדין
היה שמי להיות נכתב בשי"ן וכן. הוא כדברי הימים ושבעתו ליסחק אני מחל כבדי
שיכתב כד"י ותגרע מן החשבון עד שיגיע לעודף שיש מהשי"ן עד הצד"י וכמה הוא רדיו
זהו כן וע"כ כתיב כי אתה אבינו לא ידענו ישראל לא יכירנו ומלח ידענו
מלשח וידע אלהים:

אשׁוּב אֶת-שְׁבוּתֵם

כִּי-אֶתְּה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם
לֹא יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְיָרְנוּ אֶתְּה
יְהוָה אָבִינוּ גֵּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמִדָּה:

אשׁוּב אֶת-שְׁבוּתֵם

אמר שמואל בר נחמני אר יתון
מד"כ אתה אבינו כי אברהם לא ידענו
וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו נאלטו
מעולם שך לעהיד לבא אמר לו הקב"ה
לאברהם בוך תפא' לי אמר לפניו רבש"ע
יחזר על קדושת שכן אמר אמר ליה לעקב
דהיה ליה צער נדיל בנים אמר רבני
דמי עלידו אמר ליה בוך תפא' אמר
לפניו רבש"ע יתנו על קדושת שכן אמר
לא בסבי טעמא ולא ברדדק ענה אמר לו
ליצחק בוך תפא' לי אמר לפניו רבש"ע
כי ולא בוך בשעה שדקדקו לפניך נעשה
לשבע קראת להם "בני כבדי עכשו בני
ולא בוך תעד ככה תפא' ככה שנתנו
של אדם שבעים שנה על עשרין רלא עשית
עליה פשו ליה המשן ול כיה וליחמא
פשו ליה כיה ול תרוי מר ופלטא רצלי
וסבל ורביה הכסא פשו ליה תרוי מר
ופלטא אם אתה מובל את כלם מוכב ואם
לאו פלטא עלי ופלטא עלך תחיל סלם

ובכמו כן יעקב אבינו לא ויתר לגרוע משמו. שהרי נאמר (תולדות כה כ"ו) ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשיו ויקרא שמו יעקב, ופירש"י שהקב"ה קראו שמו יעקב, וכתב רש"י דיעקב הוא סימן שאין עשיו מספיק לגמור מלכותו עד שיעקב עומד ונוטלה הימנו. הרי דשם יעקב רומז שהוא יטיל המלכות מעשיו ויביא לגאולה שלימה, ועל כן גם יעקב לא רצה לוותר משמו כי רצה שגאולת מצרים תהא גאולה שלימה.

אבל יצחק הרי הקב"ה קראו יצחק וכנאמר (לך לך י"ז י"ט) ויאמר אלקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק. הרי שהקב"ה הסכים לקראו יצחק בעד"ק, והנה יצחק ידע ששמו הדין היה צריך לקרוא שמו ישחק בש"ן, והשם ישח"ק רומז על הגאולה העתידה, וכמו שכתב הר"ר חיים ויטאל ז"ל (הובא בס' קהלת יעקב את ישחק, ועיי' בהנחות הח"ו על הזה"ק פ' כצורע דף כ"ד ע"א) - וזה נרמז גם בקרא (תהלים קכ"ו ב) אז יכלא שחוק פיטו, דוקא בבחינת שחוק, הדייט ישחק, והנה לפי בחינת ישחק היו ישראל צריכים להיות בגלות מצרים עד ארבע מאות

היינו טעמא משום שלא הושלם השיעבוד ויצאו קודם זמנו, ואילו היו יוצאים אחר ארבע מאות שנה, כי אז היתה יכולה להיות יציאת מצרים גאולה שלימה ולא יצטרכו ללכת לגלות עוד. ובוהו יובן מה שאברהם אבינו ויעקב לא הסכימו לגרוע משמם כדי להקדים את הגאולה, כי הם רצו שגאולת ישראל ממצרים תהא גאולה שלימה. וזה נרמז בשם אברהם, וכנאמר (לך לך י"ז ה) "ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלקים לאמור, אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך", ופירש"י שיהיה אב לכל העולם, וזה יהיה בזמן הגאולה העתידה אשר אז יקויים ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ויכירו כולם במלכות הש"י", ויבואו לידי אמונת אברהם אבינו שאמר כי יש מנהיג לכיבדה. וכיון שהקב"ה הבטיחו שהוא יהיה אב המון גוים ואשר על כן קראו אברהם, שהוא נוטריקון אב המון גוים וכרש"י שם, לכן לא הסכים אברהם לגרוע משמו, והיה מתפלל שהקב"ה יגאל את ישראל גאולה שלימה ואף שהוא קודם זמנה.

ה. מחלקים המלה השניה לאפיקומן. הנה שמתי משכ קדוש לאוזמיר הנכסיך כרצ דפס אללביה רמז וכו' וכו' ע"פ נצח הסדר, כי השלש מלה הם חריד נגוד אברהם יחזק ויפסק יהמלה האמלטיה היא נגוד יחזק, וכנה יחזק יכ"ה המלדיק לפתיד נצח כשאחזיל נצחה (דף פ"ט ע"ב) ויאמר פלגא עלי ופלגא עלך יע"ו יללו ישראל. ע"כ נצח זמן הגאולה כליל פסח מחלקיים חת המליכה הרומח לאחזק שהוא יכ"ה המלדיק נצחי פלגא עלי ופלגא עלך וגם ליקמים חלק כגדול מהמלה לאפיקומן ע"כ הסימן יח"ץ שבו כרוז חלק גדול מחיבת יחזק שהוא ג' חיותות מחיבת יחזק ענדיה דפחמא, ור"ל כזה חנלן קאת. רמז מטון שלמדי חיל לחים עמי מה דרכי של עני צפוסה (פסחים קע"ו) וע"כ משצרים המלה ומחלקים לאפיקומן וכנה לחים עמי עולה יחזק ועיין בספר ברית כבונו פולס ע"כ שפיר רק נכמלה כשניה שבו יחזק מקיימן ככ לחים עמי דרכי של עני צפוסה ומחלקים חומה ולוקמים כפוסה לאפיקומן. וגם י"ל רמז כי מחלקים המלה זו כ"כ שבו מדת יחזק כד לש"י חללים ח"י ח"י מטמניום וח"י ח"י מניחים ע"כ ע"כ ח"י (אחיות יח"ץ) עולה יחזק שבו מדת יחזק כטודע, ורמז עוד כי יח"ץ בני חזק עפ"י המדרש מונח צחוס שנה (סוף פירא דמילה) אשר קדש ידיו מנען (זכ אברהם) וחזק בשלחו שם זכ יחזק וכ"י עיי"ש כ"י יחזק שנקרא חזק זה עולה יחזק וכו'.

ב. צד"י וצ"ח פ"ח פ"ח

ג. מצינו בחז"ל כי בשעת חשבון עם האבות על אודות חסאי הבנים, תהא מענתו של יצחק אבינו פלגא עלי ופלגא עלך. ונתפרש דבר זה בדבריו של הנרי"י בלאוער וצ"ל כי הפענה הוו סכוונת היא למאמר חכמים: רצונו לעשות רצונך, אלא שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות מעכב. כלומר, מה שאין אנו מקיימין רצונך, אין זה מפני שאין בנו הרצון לעשות רצונך, אלא אדרבה, אדיר חפצנו הוא דוקא לעשות רצונך אלא שאין לו כח לרצון זה להגיע לידי שלימה מפני שני המעכבים הללו המחלישים את כחו. שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות שני העיכובים הללו הם היסוד לחלוקת פלגא עלי ופלגא עלך. השאור שבעיסה הוא המונע שאתה גרסת לו. (ברכות ל"ב, מאמר אליהו ואתה הסבות את לבם אחורנית. ומנין שהקב"ה הורה לו שנאמר ואשר הרעת) ועל המעכב הזה אמר פלגא עלך. ואילו המונע השני של שעבוד מלכויות, אני גרמתי לו, שכן אין שעבוד מלכויות אלא מכחו של עשו. ועל המונע הזה אני אומר פלגא עלי. עד כאן דבריו של הנרי"י בלאוער.

ה. ברכות י'

ור אלכסנדר בטר דמצלי אמר הכי רבן העולמים גלוי וידוע לפנך שרצונו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות יהי רצון מלפנך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.

הג"ה ספרות פ"ן מא' ע"ב - ע"ב

שנה כדי שתהא אז הגאולה שלימה, אבל יצחק ויתר על שמו ישחק הרומז על הגאולה השלימה, והסכים להקרא יצחק, דמכיון שקראו הקב"ה יצחק וכנאמר וקראת את שמו יצחק, בזה הראה לו הקב"ה דניהא ליה שיוותר משמו, ועל כן נגרע מלכות מצרים ק"צ שנה, והיו רק רד"ו שנים כמנין הגרע מישחק ליצחק, ולא היו במצרים אלא רד"ו שנה.

ובזה יש לפרש הענין שהמצה האמצעית חולקין לשנים ונקרא יחזק, כי ג' מצות רומזים על ג' אבות אברהם יצחק ויעקב, והמצה האמצעית רומזת על יצחק, והנה גאולת מצרים היתה בזכות יצחק שהסכים לחצות ולגרע את שמו מישחק ליצחק, וע"כ עושין בה יחזק וחולקין לשנים, והחלק אפקומן רומז על גאולה העתידה העולם הבא. ועל כן מברכין ברכת על אכילת מצה על אותה פרסה שהיא חלקו של יצחק, כי מצה שהיא זכר לגאולה היתה, בזכות יצחק שהסכים לחצות את שמו, וע"כ זכה יצחק לברך על אכילת מצה על חלקו, וזהו ענין יצחק שאמר פלגא עלי בש"ס שבת (פס"ו), וזה נרמז ביחזק.

וע"ז נרע משיעבוד מצרים ק"צ שנה עד הצד"י, למה נפק"ט אום שמו ישחק או יצחק. ונראה, עפ"י מה שכתבו בספרים הקדושים, דמה שהוכרחו ישראל ללכת לגלויות שונות, גם אחר גאולת מצרים,

ויש להתפלא אמאי לא רצו אברהם ויעקב לוותר ולגרע מאותיות שמותם. דהא מכיון שהתפללו תמיד בעד ישראל שיגאלו משיעבוד מצרים א"כ היה להם לוותר על שמתם וכמו שויתר יצחק, גם צריך ביאור אמרם שיעקב ויתר על שמו ישחק בש"ן

היא גדולה מבחינת יעקב ומצניעו את החצי הגדול שהוא בחי' ישראל לבסוף לרמוז כי לעתיד יהיו כל ישראל נקראים בתואר ישראל ולא בתואר יעקב כי ידוע היה הפרש בין כשנקראים בתואר יעקב לבין כשנקראים בתואר ישראל וכמ"ש רבינו מהר"ם אלשיך ז"ל ולא אותי קראת יעקב כי יגעה בי ישראל ע"ש ולכן מצניעו הגדול עד לבסוף לרמוז כי לבסוף יהיו הכל בתואר זה הו"ק.

מכתב יצחק לנחמיו

י' יצחק אם לא נברא יצחק לא היה העולם מתקיים. תנחומא דף ל"א ע"ב דפוס אמש"ט. האפשר לומר דלא נברא העולם אלא בשביל ישראל. ואם לא היה יצחק שנתן ש' משמו שהיה ישחק ולקח צדיק לא היו יתבאין מצצרים שהיה צריך שישבו ח' מאות שנה והיו נטמעים ב' ש"ס וע"י יצחק נחסרו ק"ץ שנה ולא ישבו כי אם רד"ו כהמש"ש שיש בין ש' לצ' כמשדל וגם כתב בס' ברית מנחה שהיה מתפלל על ישראל בפי החירות וכן לעתיד נתנו נחמו ג"י יצחק וכן לעת"ל שאמר הקב"ה לאברהם אע"ה בניך חסאו הוא משיב ימחו על קדושת שמך וכן יעקב ויצחק מל"ץ טוב כמ"ש בשי"ס תמצא דבזכות יצחק מתקיימין ישראל שבשכילים נברא העולם והשתא אי"ש פ"ש בתנחומא אם לא נברא יצחק לא היה העולם מתקיים.

ואפשר לרמוז כי יצחק הוא קץ חי שהיה קץ מצרים בשביל חי שהוא היסוד שלא נמנו במצרים כמשדל שבזכות שהיו גדורים בעריות יצאנו מצצרים אין רמז קץ חי למשדל דבעבור שיוסף נמנר לעבד נתמנר העבדות שנגזר על ישראל ועבדום וע"י יצחק ברד"ו שנה הוה קץ חי היה הקץ בעבור יוסף שהוא היסוד שהוא חי ורמז ישחק שע"י חי יתבטלו ח' אי"ש דעשו ג"י ש"ק מישחק האפשר דכשנתן ש' ולקח צ' נתעבר ביוסף כמ"ש ח' עיר בנימין בשם האר"י ז"ל דיוסף שטנו של עשו ודק.

מכתב יצחק לנחמיו

נחמו נחמו עמי. אפשר נחמו נחמו גימטריא יצחק. כי יצחק אבינו ע"ה תמיד היה לנו למגן וצינה בגאולת מצרים נתן אות ש' שבשמו ישחק ולקח צדי"ק ובזכותו גם כן גאולה העתידה וגם ליום הדין כמ"ש בשבת:

מכתב יצחק לנחמיו

יהודה אומר (ג) פִּינָן שְׁהִיַע הַתְּרַב עַל צְאָרֵא פְּרָחָה וְיָצָאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל יַצְחָק. פִּינָן שְׁהַשְׁמִיעַ (ג) קוּלוֹ מִבֵּינן שְׁנֵי הַקְּרוּבִים (ד) וְאָמַר אֶל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר (בראשית כב, יב), (ה) הַחֲרָה הַנְּפֶשֶׁת לַגֹּפֶט, (ו) וְהַתִּירוֹ (ז) וְעָמַד עַל בְּגָלְיוֹ. (ח) וְרָאָה [ג"א: וידע] יַצְחָק תְּחִלַּת הַמַּתִּים מִן הַתְּרָה, שְׂקָל הַמַּתִּים עֲתִידִין לְהַחִיּוֹת. (ט) בְּאוֹתָהּ שְׁעָה קָטַח וְאָמַר פְּרוּחַ אֶתָּה ה' מִתְּחִיל הַמַּתִּים:

מכתב יצחק לנחמיו

בימימי' נחמיו נחמיו לומר שיבא לנחם ולבשר לישראל כדכתיב מה נאוו על ההרים וגו' וכתיב הנה אנכי שולח וגו' פתחייס בימימי יצחק כי אחו' במדח"ד הוא מדתו של יצחק תעשה פלילות עם קוטו ועשה דין ברשעים, ולקח בא פתחיס מלא שולח חטעם ניתנה לו חנו"ד, ואולי הוא בעצמו רמזו בו"י דשולס קסישח שבות נדמית כיו"ד לומר הנני טותן לו וגו', שאני טותן לו אות יו"ד לבין מספרו למספר יצחק מצד מדתו שאחו לעשות דין ברשעים אשר וחו בעצמו שולס כשנעשה בס דין, וגם ע"ד ש דין למטח און דין למעלה.

כ"ה בחזקו במדבר דף ק"י כשכיל שחוד לומר תולכש כנברה פוח פוח יצחק ע"ש וכו' פתח דוד לאו"י איש אלקי מתיילקין וזוקללה"ה וכ"י קול כריס פוח פוח דף ו"כ ע"כ שישח פתחל כנחוס ופוח אחו' להם סוד ק"ץ ח"י ועשו הירשע נגלגל כומר ולפי שהי' עשו דין ח"י של יצחק ח"ישחו לכן עכשיו נחמיו וקטב פוחס וקם עליה חרבו.

ברית מילה אחר הברכות אומרים הפסוק... שבתהלים אשר כרת את אברהם ושבעותו לישחק, ויש לדקדק מדוע אין אומרים כלשון הפסוק בדברי הימים ושבעותו ליצחק, כמו שבכל מקום אומרים יצחק, יש לומר שכל אדם נקרא שמו בעת המילה, אך אצל יצחק נצטוה אאע"ה עוד קודם שנוול לקרות שמו יצחק, ומיד כשנוול קיים ציווי השי"ת, ובעת מילתו קראו ישחק ע"ש הצחוק, ומה נתהוה לו שני שמות יצחק - ישחק, לכן בברית אומרים השם ישחק, שכן קראו אאע"ה בעת הברית.

מכתב יצחק לנחמיו

יהי בענכם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים (יב, טז)

"אמר רב, אלו בני אפרים שמנו לקץ [ישל יצאת מצרים" (ש"י)] וטעמי [יחזקאל ל' שמן הדבור עד לידת ישחק שש בני אפרים. ומנין שבני אפרים חן שיצאו קודם זמנם" וכו' (ש"י)] (שם ח"ב, טז).

וצריך להבין מדוע חזקא שבט אפרים טעו בכך, ומדוע היתה טעותם בל שנים לא פחות ולא יותר?

כתב בספר "כסף נבחר" לרבי אבי עזרי זעליג מרגליות מפראג:

בדרך צחות יש לפרש, הנה נודע שישראל היו ראויים להיות בגלות כמנין 'ישחק', כמו שנאמר בתהלים (קמ"ט): "אשר כרת את אברהם ושבעותו לישחק", אלא שהקב"ה ברוב רחמיו החליף צ' תחת ש' והיו כמנין 'יצחק'.

והנה שבט אפרים לא יכלו להגות ש"ן וביטאוה כסמ"ך, כמובא בספר שופטים (יב, ט): "אמר נא סיבולת ואמר סיבולת". ולכן השי"ן של 'ישחק' נחשב להם כ-ט', ומניינו פחות מ-צ' בשלושים, ולכן קדמו לצאת ל' שנה.

מכתב יצחק לנחמיו

יש לפרש ענין זה, שהחליף יצחק את אותיות שמו. ובמקום האות ש' לקח את האות צ', שכתב בספר החיים להגאון ר' חיים אחיו של המהר"ל מפראג (נתיב חלק א' פרק ה), שצורת האות צדי"ק, היא צורת האות נ"ן הנחשאת את האות יו"ד על שכמה. יעריש מה שכתב בזה, ונראה לפרש, שהצ"ת נ"ן מלמדת על הנפילה (ע"י כרסת ד' בעין שלא התכרה האות נ"ן במסוד של 'אשר ישבי ביתך'), היינו קבלת יסורים, ואילו האות יו"ד מלמדת שנחש על שכמו את הקב"ה. היינו שמקבל את יסוריו של הקב"ה באהבה. כך יצחק נרמז בלוקחו את האות צדי"ק שמקבל על עצמו את יסורי בני-עם ישראל.

מכתב יצחק לנחמיו

והנה בזה יובן בס"ד, גמי הטעם שמתיחס בקצרה ג' מצות וטורים האמצעית לשנים והוא ג' מצות רמז לג' אבות אברהם יצחק ויעקב. והנה מצה האמצעית רמז ליעקב כי ידוע שבכל דבר בעלמא אמרינן אמצעי שלם וידוע שיעקב אע"ה סתמו שלישה ולכן צריך הוא להיות באמצע כאמצעי שלם. והנה יעקב אע"ה כלל בו בחי' הנקרא יעקב ובחי' הנקרא ישראל ולכן שורשים מצה האמצעית לשתיים ומה שפירש החצי גדול וקטן ומצניעו הגדול לאפיקומן הוא לרמזו כי בחי' ישראל

היא גדולה מבחינת יעקב ומצניעין את החצי הגדול שהוא בחי' ישראל לבסוף לרמוז כי לעתיד יהיו כל ישראל נקראים בתואר ישראל ולא בתואר יעקב כי ידוע היה **הפרש** בין כשנקראים בתואר יעקב לבין כשנקראים בתואר ישראל וכבר רבינו מהר"ם אלשיך ז"ל ולא אותי קראת יעקב כי יצעת בי ישראל ע"ש ולכן מצניעין הגדול עד לבסוף לרמוז כי לבסוף יהיו הכל בתואר זה דו"ק.

39 **מחנה יצחק**

י' **יצחק** אם לא נברא יצחק לא היה העולם מתקיים. תנחומא דף ל"א ע"ב דפוס אמש"ט. האפשר לומר ולא נברא העולם אלא בשביל ישראל. ואם לא היה יצחק שנתן ש' משמו שהיה יצחק ולקח צדיק לא היה יצחק **מפצרים** שהיה צריך שישוב ת' מאות שנה והיו נטמעים בנ' ש"ט ועדי יצחק נחסרו ק"ץ שנה ולא ישוב כי אם רד"ו כהפרש שיש בין ש' לצ' כמשדל וגם כתב בס' ברית מנחה שהיה מתפלל על ישראל במי החירות וכן לעתיד נחמו נחמו ג"י יצחק וכן לעת"ל שאומר הקב"ה לאברהם אע"ה בניך חסאו חסאו משיב ימחו על קדושת שמך וכן יעקב ויצחק מלך טוב כמ"ש בשי"ט הנמצא בדוכות יצחק מתקיימין ישראל שבשבילם נברא העולם והשתא איש מ"ש בתנחומא אם לא נברא יצחק לא היה העולם מתקיים. האפשר לרמוז כי יצחק הוא קץ חי שיהיה קץ מצרים בשביל חי שהוא היסוד שלא מגנו במצרים כמשדל שבוכות שהיו גזורים בעריות יצאו **ממצרים** אי"נ רמז קץ חי למשדל דבעבור שיוסף נמכר לעבד נתברר העבדות שנגזר על ישראל ועבדום ועי"ז יצאו ברד"ו שנה והיו קץ חי היה הקץ בעבור יוסף שהוא ביסוד שהוא חי ורמוז יצחק שע"י חי יתבטלו ת' איש דעשו ג"י ש"ק מישחק האפשר דכשנתן ש' ולקח צ' נתעבר ביוסף מ"ש חי עיר בנימין בשם האר"י ז"ל דיוסף שטנו של עשו דוק.

40 **מחנה יצחק**

נחמו נחמו עמי. אפשר נחמו נחמו גימטריא יצחק. כי יצחק אבינו ע"ה תמיד היה לנו למגן וצנינה בגאולת מצרים נתן אות ש' שבשמו יצחק ולקח צדי"ק ובזכותו גם כן גאולה העתידה וגם ליום הדין כמ"ש בשבת:

41 **מחנה יצחק**

י' **הודיה אומר** (ג) **פי"ן שהגיע התרחב על צנארו פ"תה ויצאה גשמתו של יצחק. פי"ן שהשמיע** (ג) **קולו מבין שני הקרובים** (ד) **ואמר אל תשלה ידך אל הנער** [בראשית כב. יב]. (ה) **הודיה הנפש לגוסי**, (ו) **והתירו** (ז) **ועמד על רגליו**. (ח) **והראה** [נ"א: וידע] **יצחק תחית המתים מן התורה, שקל המתים עתידין להחיות.** (ט) **באותה שעה שתח ואמר פרך אתה ה' מחיה המתים:**

42 **מחנה יצחק**

פי"ן ח"ס. בגימט' נחמ"ו נחמ"ו לומר שיבא לנחם ולכשר לישראל כדכתיב מה נאור על ההרים וגו' וכתיב הנה אנכי שולח וגו' מינתיים בגימט' יצחק כי אח"ל במדח"ד הוא מדתו של יצחק תעשה מלילות עם קוט ועשה דין ברשעים, ולכן בא מינחס מלא שלוח הטעם ניתנה לו חי"ו"ד, ואולי הוא בעצמו הרמוז ביי"ז דשלום קטישה שבו נדמית כיו"ד לומר הנני טותן לו וגו', שאני טותן לו אות יו"ד לכוין מספרו למספר יצחק מצד מדתו שאחו לעשות דין ברשעים אשר וחו בעצמו שלום כשנעשה במ דין, וגם עי"ד יש דין למטה אין דין למעלה. ע' ל"א כ"ג ל"ד
'כ"ה בזהו כמדבר דין ק"י בשביל שחזר לומר תולכש בנתיבה פרת פורת יצחק ע"ש ד"ה בגדל דוד לא"ו איש אלקי מוריטילין תזקללה"ה וכו' קול כרמס פרשה פחות דף ולי"ב ע"ב שיחוק סמלול בפחות ופרה אחו לום סוד קי"ן ח"י ועשו תרשע נחלגל בוברי ולפי שהי עשו יד סודו של יצחק ודישו לכן עכשיו נזקקת פחות וקם עליה הדינו. - וי' ב"ג ה"א ז"ל כ"ה פ"ב

38 **מחנה יצחק**

בברית מילה אחר הברכות אומרים הפסוק שבתהלים אשר כרת את אברהם ושבעותו לישחק, ויש לדקדק מדוע אין אומרים כלשון הפסוק בדברי הימים ושבעותו ליצחק, כמו שבכל מקום אומרים יצחק, יש לומר שכל אדם נקרא שמו בעת המילה, אך אצל יצחק נצטווה אאע"ה עוד קודם שנולד לקרות שמו יצחק, ומיד כשנולד קיים ציווי השי"ת, ובעת מילתו קראו יצחק ע"ש הצחוק, ומה נתהוה לו שני שמות יצחק - ישחק, לכן בברית אומרים השם ישחק, שכן קראו אאע"ה בעת הברית.

39 **מחנה יצחק**

ידי בענבם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים (יב. מא)

"אמר רב, אלו בני אמרים שמנו לקי [ישל תיאת מצרים" (ש"י)] וטע"ו [ויאמרו לי שמן הדבור עד לידת יצחק שש בני אמרים. ומנין שבני אמרים הן שיצאו קודם זמנ"ו וכ"ו (ש"י)] (משדליו ג"ב).

וצריך להבין מדוע דווקא שבט אפרים טעו בכך, ומדוע היתה טעותם בל שנים לא פחות ולא יותר?

כתב בספר "כסף נבחר" רבי אבי עזרי זעליג מרגליות מפרגא:

בדרך צחות יש לפרש, הנה נודע שישראל היו ראויים להיות בגלות כמנין 'ישחק', כמו שנאמר בתהלים (מ"ה. ט): "אשר כרת את אברהם ושבעותו לישחק", אלא שהקב"ה ברוב רחמיו החליף צ' תחת ש' והיו כמנין 'יצחק'.

והנה שבט אפרים לא יכלו להגות ש"ן וביטאוה כסמ"ך, כמובא בספר שופטים (יב. א): "אמור נא שיבולת ואמר סיבולת". ולכן הש"ן של "ישחק" נחשב להם כ-ס', ומניינו פחות מ-צ' בשלושים, ולכן קדמו לצאת ל' שנה.

37 **מחנה יצחק**

יש לפרש ענין זה, שהחליף יצחק את אותיות שמו, ובמקום האות ש' לקח את האות צ', שכתב בספר החיים להגאון ר' חיים אחיו של המהר"ל מפרגא (וכיחא חלק א' פרק ד), שצורת האות צדיק, היא צורת האות גרין הנחשאת את האות יו"ד על שכמה יעריש מה שכתב בזה. ונראה לפרש, שהצ"ת נ"ן מלמדת על הנפילה (ע"י ברב"ה ד. בענין שלא החכרה האות נ"ן במספר של י"אשר יושבי ביתך). היינו קבלת יסורים, ואילו האות יו"ד מלמדת שנשא על שכמו את הקב"ה. היינו שמקבל את יסוריו של הקב"ה באהבה. כך יצחק נרמו בלוקחו את האות צדי' שמקבל על עצמו את יסורי בני עם ישראל.

38 **מחנה יצחק**

ותנה בזה יובן בס"ד, גמי הטעם שמצייתים בקערה ג' מצות ופורטים האמצעיות לשנים הוא ג' מצות רמז לג' אבות אברהם יצחק ויעקב. ותנה סצה האמצעית רמז ליעקב כי ידוע שבכל דבר בעלמא אמרינו אמצעי שלם וידוע שיעקב אע"ה מסתו שלימה ולכן צריך הוא להיות באמצע כאמצעי שלם. ותנה יעקב אע"ה כלול בו בחי' הנקרא יעקב ובחי' הנקרא ישראל ולכן פורטים מצה האמצעית לשתיים ומה שפירשין וחצי גדול וקטן ומצניעין הגדול לאשקופמן הוא לרמוז כי בחי' ישראל